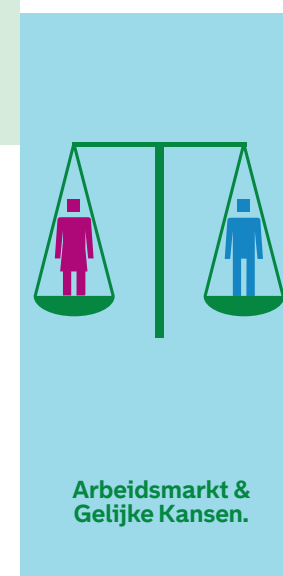

Bestuurlijke Hoofdlijnen.

Voorjaarsnota 2021

Gemeente
Rotterdam

Rotterdamse veerkracht.

Onderwijzers en studenten, alleenstaanden en gezinnen, ondernemers en verenigingen, senioren en tieners... iedereen kreeg het afgelopen jaar te maken met beperkende maatregelen, die een wissel trokken op het dagelijkse leven. Ziekte en verlies van dierbaren, de onzekerheid over de duur van maatregelen, thuiswerken, thuisonderwijs, minder contact met familie en vrienden, hygiënemaatregelen; dit alles heeft impact op het welzijn van Rotterdammers.

Een deel van de Rotterdammers is inmiddels gevaccineerd en anderen wachten nog op een prik. De komst van vaccins biedt hoop op een uitweg uit de gezondheids crisis: de stad wordt langzamerhand weer levendiger, mensen voelen zich veiliger, we maken stap voor stap onze wereld weer wat groter. De mogelijkheden groeien voor scholen, ondernemers en culturele instellingen om weer invulling te geven aan hún bijdrage aan onze stad.

De stad is zwaar geraakt door corona en de sociaaleconomische impact van de pandemie is groot. Gelukkig heeft Rotterdam **goede kaarten** in handen om de coronacrisis achter zich te laten en verder te bouwen aan de toekomst. Vóór de coronacrisis lagen we immers goed op koers: het aantal banen groeide, minder Rotterdammers deden een beroep op de bijstand, met een forse versnelling in de woningbouw vonden meer mensen een passende woning in onze stad en nieuwe bedrijven (van multinationals tot innovatieve startups) vestigden zich in onze stad. Mede door investeringen om de stad te verduurzamen benutten we sociaaleconomische kansen die er zijn, bijvoorbeeld op het gebied van werkgelegenheid, armoede en gezondheid.

Rotterdam is de stad van veerkracht. Die veerkracht begint bij de Rotterdammers zelf: inwoners, leraren, zorgverleners, ondernemers - groot en klein – samen hebben we de **schouder eronder** gezet en dat doen we nog steeds. Er is veel spontane

hulp, van studenten en docenten van het Zadkine Startcollege die maaltijden koken voor kwetsbare Rotterdammers evenals restaurant Hotspot hutspot die met vrijwilligers gratis maaltijden bezorgt bij bewoners die door corona de deur niet uit kunnen. Verenigingen organiseren online sportlessen om in beweging te blijven. De cultuursector biedt Rotterdammers virtuele muziek- en theatershows en er zijn optredens van lokale muzikanten live op het balkon of in de tuin dankzij 'BIRD on the block'. Die **veerkracht** zien we ook terug in de dienstensector en (creatieve) industrie met startups die de ruimte krijgen, bouwprojecten in de stad en een haven die verduurzaamt. Bovendien zijn er ook sectoren waar het ondanks of dankzij corona ronduit goed gaat: supermarkten, online handel, ICT en de bouw en zijn het Rotterdamse wetenschappelijke en medische instituten die een leidende rol nemen in het antwoord op COVID-19 en die de economische basis van stad en regio kunnen verbreden.

Ook komende jaren zal er een groot beroep gedaan worden op onze Rotterdamse handen-uit-de-mouwen mentaliteit. We bouwen verder aan de drie doorbraken uit het coalitieakkoord én gaan volop door met **Rotterdam Sterker Door**, de herstelaanpak waarmee we al vanaf het begin van de pandemie samen met de

raad en de stad de crisis te lijf gaan. De sectoren in zwaar weer, o.m. de horeca, evenementenbranche en winkels, en de Rotterdammers met weinig werk- en inkomenszekerheid, (zoals flexwerkers, zzp'ers en jongeren) verdienen een **helpende hand**, zodat ook zij de draad weer op kunnen pakken, de coronacrisis achter zich laten en vooruit kunnen kijken.

We zetten ons, samen met onze partners in de stad, met nieuwe energie in voor Rotterdam en alle Rotterdammers, in de buurten en wijken van de stad. Deze Voorjaarsnota legt daar de basis voor, met investeringen die de werkgelegenheid in kansrijke sectoren van onze economie stimuleren en bovenal investeringen in ons grootste kapitaal: de Rotterdammers. Hiermee willen we **hoop en perspectief** bieden, want **samen** gaan we Sterker Dóór. Daar hebben we vertrouwen in.

Bestuurlijke Hoofdpijnen Voorjaarsnota 2021

Voorjaarsnota 2021

De pandemie en de sociaaleconomische en maatschappelijke gevolgen hiervan hebben flinke impact op de stad en de opgaven en ambities van de gemeente. De Voorjaarsnota laat zien hoe we hiermee om willen gaan: er worden beleidsvoorstellen gedaan, inclusief het bijbehorende geld voor de periode 2021 tot en met 2025. Tegelijkertijd met deze Voorjaarsnota presenteren we een eerste herziening van het jaar 2021, met een actuele stand van zaken van de eerste 4 maanden van 2021.

Voor het jaar 2020 zijn de financiële nadelige effecten als gevolg van corona voor de gemeentelijke financiën ruim gecompenseerd vanuit het Rijk. Voor 2021 en verder blijven de coronapandemie en de effecten daarvan met veel onzekerheden omgeven. Het is onduidelijk hoelang de crisis nog duurt, welke maatregelen van kracht zullen zijn om de volksgezondheid te beschermen en welke veranderingen blijvend zijn. Het effect op de gemeentelijke begroting en meerjarenraming is dan ook lastig in te schatten.

De begroting voor de jaren 2021 - 2025, die bij de voorjaarsnota wordt gepresenteerd, is opgesteld in lijn met het basisscenario van het CPB. De impact van een nieuwe uitbraak (het pessimistische scenario van het CPB) is als kwantitatief risico in het benodigde weerstandsvermogen opgenomen.

De forse tegenwind van afgelopen jaar, de onzekerheden op kortere termijn en de noodzaak tot **wendbaarheid**, leidt tot aanpassing van prioriteiten: we doen wat nodig is om de crisis het hoofd te bieden én blijven investeren in de toekomst van Rotterdam en de Rotterdammers. In 2022 investeren we ruim 114 mln in de groei van de stad. Ook zetten we middelen in vanuit de verkoop van Eneco (ruim 110 mln). Dit doen we uiteraard volgens de spelregels die we met elkaar hierover hebben afgesproken en met de dit jaar opgerichte externe adviescommissie die de investeringsvoorstellen heeft getoetst. Het resultaat is een Voorjaarsnota die aanstuurt op een degelijke begroting, zonder verhoging van lokale lasten voor Rotterdammers. En met ruimte voor een volgend college om eigen keuzes te maken die passen bij de noden en ambities van de stad op dat moment. Meer weten over de (verwachte) realisatie het lopende jaar, klik [hier](#) voor de 1e herziening.

Meer weten? Klik [hier](#) voor het financieel huishoudboekje

Rotterdam. Sterker Door.

De impact van corona op onze stad

De gevolgen van de pandemie op de volksgezondheid en de gezondheidszorg zijn groot en naarmate het virus langer onder ons is en de beperkende maatregelen aanhouden, wordt duidelijk dat de economische en maatschappelijke gevolgen sporen trekken in de maatschappij.

Door de financiële steun van de Nederlandse overheid aan het bedrijfsleven, bleven grote gevolgen voor de werkgelegenheid en inkomenssituatie van mensen in eerste instantie redelijk beperkt. Echter, naar mate de crisis voortduurt, blijkt dat groepen met weinig werk- en inkomenszekerheid (zoals de flexwerkers, zzp'ers en jongeren/schoolverlaters), het hardst zijn geraakt. Hierdoor is de impact van de crisis in regio Rotterdam in potentie groter dan ergens anders: met achterblijvende economische groei in onze regio, een relatief laagopgeleide beroepsbevolking (38% middelbaar, 32% praktisch opgeleid), hoge werkloosheid en lage gemiddelde inkomens. Dat doet ook iets met het **perspectief** van Rotterdammers: wie harder door de economische en sociale gevolgen van de pandemie wordt geraakt, ervaart een toenemend gevoel van stress, gebrek aan ontspanning en heeft minder vertrouwen in de toekomst. Daar tegenover staat de **solidariteit** en het vertrouwen tussen mensen in hun dagelijks leven: hoewel er in sommige buurten meer spanningen tussen bewoners ervaren wordt, blijven Rotterdammers elkaar helpen met praktische zaken zoals boodschappen. Inmiddels neemt de angst voor baan- en inkomensverlies af. Ook ondernemers vrezen minder vaak dat hun bedrijf failliet zal gaan.

[De ongeduldige samenleving De maatschappelijke impact van COVID-19 in Amsterdam, Den Haag, Rotterdam & Nederland](#)

De impact op de Rotterdamse economie is stevig. Volgens de laatste cijfers van het CBS is de Rijnmondse economie met 3% gekrompen. Vorig jaar constateerden we dat onze economie sterk en veerkrachtig is mede dankzij een groeiende dienstensector. Nu blijkt die grotere dienstensector ook een Achilleshiel. De vele jonge en kleine bedrijven in de consumentendiensten hebben nog weinig vlees op de botten en blijken nu kwetsbaar door het wegblijven van bezoekers. Vooral in de –door coronamaatregelen zwaar getroffen – sectoren cultuur, sport en recreatie gaat het ondernemingen niet goed.

Hoewel de corona-uitbraak een forse krimp van het bruto regionaal product van Rijnmond veroorzaakt, lijkt deze kortstondig te zijn. Er liggen geen structurele onevenwichtigheden in de economie ten grondslag aan de crisis.

Bron: [Economische Verkenning Rotterdam](#)

De landelijke economie laat veerkracht zien. Het economisch herstel versnelt in de tweede helft van dit jaar, waardoor het bbp in 2021 stijgt met 2,2% en in 2022 met 3,5%. De verrassend lage werkloosheid loopt op van 4,4% dit jaar naar 4,7% in 2022. Het herstel is krachtig, maar de gevolgen van de coronacrisis werken nog door: de verwachte economische groei van vóór corona wordt niet ingehaald en nieuwe uitbraken of grote tegenvallers met vaccineren kunnen roet in het eten gooien. Het CPB stelt dat het, vanuit economisch perspectief, in alle scenario's van belang is dat steun overgaat in herstelbeleid; dat biedt mogelijkheden om opgelopen schade te repareren en zorgt ervoor dat de economie zich kan aanpassen. De noodzaak voor korte termijn vraagstimulering is beperkt, eventuele investeringen kunnen het beste worden gekoppeld aan lange termijn uitdagingen ([Raming Centraal Economisch Plan 2021 \(CEP\), maart 2021 \(cpb.nl\)](#)). Deze lijn sluit aan op de aanbevelingen die Van Dommelen voorjaar 2020 ophaalde bij de raad en is terug te zien in de herstelaanpak **Rotterdam. Sterker Door** en de investeringsvoorstellen in deze Voorjaarsnota.

Drie doorbraken als kompas voor herstel

De gevolgen van de coronacrisis laten de kwetsbaarheden in onze maatschappij zien én tonen aan dat de ingezette koers van deze coalitie, de **drie doorbraken**, nog altijd relevant is. De doorbraken **Fijn wonen in een wereldstad, Energietransitie & Nieuwe Economie en Arbeidsmarkt & Gelijke Kansen** uit het coalitieakkoord gelden **als kompas voor het herstel**. Het crisispad is langer dan gedacht en niet al onze doelen en ambities zijn nog haalbaar in deze bestuursperiode. Het beperkte directe contact, de onzekerheid en de stil vallende economie maakt het realiseren van onze doelstellingen lastiger. Denk aan het verminderen van de eenzaamheid onder ouderen, omdat het organiseren van echte ontmoetingen niet of maar heel beperkt kan. Dezelfde beperkingen hebben er ook voor gezorgd dat diverse evenementen in de stad niet konden doorgaan en dat de bloeiende aantrekkingskracht van de stad en ondernemers in bijvoorbeeld horeca en detailhandel een deuk opliepen.

Om ervoor te zorgen dat belangrijke doorbraken op het gebied van kansengelijkheid, nieuwe en duurzame economie en gezonde groei van de stad niet onder druk komen te staan, moeten we anders prioriteren, de inzet van mensen en middelen en investeringen naar voren halen. We bieden een **positief toekomstperspectief** met Rotterdamse oplossingen die de nieuwe economie voor alle Rotterdammers laten werken en zorgen dat Rotterdam de wereldstad blijft waar het goed wonen is.

'Rotterdam. Sterker door.' is de herstelaanpak, het investeringsprogramma en ons luisterend oor voor wat er leeft en gebeurt in de stad. We bieden handvatten en oplossingen om de pijn van de crisis te verzachten en onze positie als stad duurzaam te versterken. Dit doen we **samen** met alle partners in onze stad, onder meer het Havenbedrijf, het Erasmus Medisch Centrum, scholen, cultuurinstellingen maar

ook met bijvoorbeeld Rijnmond Bouw, Rotterdam Inclusief en het Werkgevers Servicepunt. Waar nodig werken we opgegegericht, met Rotterdammers in de wijk. De Rotterdamse 'vlondermentaliteit', van aanpakken en doorpakken, houden we vast. Rotterdammers en de Rotterdamse ondernemers hebben een "ja tenzij"-houding van ons nodig, zoals we dat doen via het coronaloket. We versnellen onze besluitvorming en gaan met de Rotterdammers aan de slag in hun buurten en straten.

Blijven doen wat nodig is

Onder de noemer '**Rotterdam. Sterker door.**' richtten we afgelopen jaar onze dienstverlening op dat wat écht nodig was: waar het Rijk maatregelen nam om bedrijven te ondersteunen, zorgde de gemeente Rotterdam voor de uitvoering van al die regeling én aanvullend voor maatwerk. De GGD leverde een enorme extra inzet met onder meer de inrichting van test- en vaccinatiestraten. Handhavers zagen van de ene op de andere dag toe op de naleving van coronamaatregelen. Een groot aantal medewerkers zette zich in voor de verwerking van de aanvragen voor bijstandsuitkeringen en voor de Tijdelijke overbruggingsregeling voor zelfstandig ondernemers (Tozo). En samen met partners in de stad tuigden we een coronahulpdienst en huisbezoeken voor bewoners op. Ondanks contactbeperkende maatregelen bleven we dichtbij de stad. We maakten massaal gebruik van nieuwe, digitale vormen van ontmoeting, dienstverlening en participatie. We haalden ideeën op via het online platform Sterker Door Nieuwe ideeën, organiseerden met 'De wijk aan zet' online stadsgesprekken om de wijkdemocratie recht te doen en introduceerden een chatfunctie voor hulp aan slachtoffers, plegers en omstanders van huiselijk geweld, wat met 10 chatgesprekken per maand een laagdrempelige manier bleek om steun bieden. Ook realiseerden we versnelling op eerdere taaie opgaven, zoals de verbetering daklozenopvang: waarbij 100 daklozen aan een eigen woonruimte worden geholpen en meer vaart is gemaakt op de ontwikkeling van extra woonvoorzieningen. Om jongeren de hulp te bieden die ze nodig hebben maakten we de aanmelding laagdrempeliger bij de Rotterdamse Douwers.

Horecazaken kregen hulp om hun zaak **coronaproof** te maken. Er kwamen subsidieregelingen beschikbaar voor innovatie en digitalisering van het MKB om online 'open' te blijven en om innovatieve projecten te stimuleren. Het Rotterdams Scholingsfonds ging open voor Rotterdammers die zich willen laten omscholen. Noodsteun voor culturele en sportinstellingen, en voor iconen als Blijdorp en Ahoy, moet ervoor zorgen dat Rotterdam zijn levendigheid en bravoure hervindt.

Fijn wonen in een wereldstad.

Fijn wonen begint bij een fijn huis: met de **bouw** van ruim 11.000 woningen, waarvan dik 50 procent in het sociale- en middensegment, maken we meters op een nog altijd krappe woningmarkt. De stad groeit; meer mensen, meer ontmoetingen. We zijn een wereldstad: 175 nationaliteiten hebben een plek in Rotterdam, van alle leeftijden en achtergronden. Hier zijn we **trots** op, denk aan alle internationale festivals die we rijk zijn met als hoogtepunt dit jaar het **Eurovision Song Festival**. Hoe we samenleven met elkaar, maakt de stad. Rotterdam maakt, als koploper van Nederlandse alle steden, werk van Black Lives Matter, met het intensiveringsplan Rotterdam Tegen Racisme. We ontmoeten elkaar op pleinen en in parken: met 12,8 ha t/m 2020 groen die inmiddels is gerealiseerd en nog eens 7,2 hectare in de planning wordt samen met onder andere de betrokken waterschappen de buitenruimte komende periode gezonder en aantrekkelijker. We werken in de veertien gebieden samen met de bewoners aan de verkeersveiligheid, en gaan op 15 aandachtslocaties samen met jongerenwerk en onderwijs overlastgevend en delinquent gedrag van jongeren tegen.

Het gemiddelde veiligheidsniveau is verbeterd ten opzichte van 2018: in Carnisse, Bloemhof en het Oude Westen blijft de streefwaarde in 2020 nog achter. Er wordt in 2021 extra geïnvesteerd in onder meer cameratoezicht om de doelen alsnog te realiseren. De aanpak ondermijning krijgt een boost door o.a. regie op het vastgoed (Transformatie op de Winkelboulevard Zuid), de inzet van de 'ondermijningstrein' op bedrijventerreinen (o.m. Waalhaven en Hoek van Holland) en in winkelstraten (Rotterdam Overschie) We versterken de focus op een veilige en integere Haven met het programma Integere Haven en het regionale Ondermijningsfonds. We bieden extra inzet om overlastgevend en delinquent gedrag van jongeren tegen te gaan, door sterkere verbindingen tussen jongerenwerk en onderwijs met 30 extra jongerenwerkers op 15 aandachtslocaties.

Bij de veiligheidsbeoordelingen van Veilig Thuis zijn de resultaten verbeterd en de wachttijden verkort. In 2021 vindt de opening plaats van fysiek centrum HGKM (Huiselijk geweld en kindermishandeling), in 2 wijken is een wijkgerichte aanpak preventie en vroegsignalering van huiselijk geweld gestart en extra inzet op een aanpak tegen stalking. Zie de [1e herziening](#) voor (verwachte) realisatie dit jaar.

Rotterdam. Sterker door.

Investeren in betaalbaar wonen en veilige wijken

Betaalbaar wonen realiseren we onder meer met cofinanciering van het Rijk. Zo dienen we aanvragen in voor budget uit de Woningbouwimpuls voor de Merwe- Vierhavens, waar wordt gewerkt aan een innovatief woon- en werkmilieu (samenwerking Gemeente en Havenbedrijf) en Brainpark I, dat wordt omgebouwd om van kantorenpark tot gemengd woon-werkmilieu. Met de Woningbouwimpuls kunnen we de bouw van betaalbare woningen versnellen, zodat het woningaanbod voor starters en mensen met een laag of middeninkomen wordt vergroot. Gemeente Rotterdam doet een aanvraag voor het Volkshuisvestingsfonds om de woningen en de woonomgeving op Zuid te verbeteren.

Gemeente Rotterdam biedt startersleningen voor het kopen van nieuwbouwwoningen, om starters meer kans te bieden op de krappe Rotterdamse woningmarkt en de doorstroming van huur naar koop te stimuleren. Daarnaast wil de gemeente zeker weten dat degene die een huis koopt er ook echt zelf in gaat wonen. De oplossing: het invoeren van een verhuurverbod, doorverkoopverbod en/of speculatieverbod.

Investeren in de aantrekkelijkheid van de stad

Met de versnelling van de omvangrijke gebiedsontwikkeling van de 7 **groene Stadsprojecten** halen we investeringen naar voren om zo de stad en de (lokale) economie aan te jagen. Er is net als in de begroting van 2020 39 miljoen vrijgemaakt voor de Stadsprojecten, zodat we door kunnen met de planvorming van de projecten en participatie. Eerste concrete acties: in de Rijnhaven zijn de eerste drijvende parkdelen ingevaren aan de Wilhelminakade en bij Park Maashaven start eind 2021 de demping. Ook in deze fase schakelen we Rotterdamse bedrijven in, zodoende wordt werkgelegenheid voor de stad gecreëerd en behouden. Zo dragen we bij aan het herstel vanuit Rotterdam. Sterker Door.

Herstelplan vervolg aantrekkelijke stad

De precieze impact van corona op de Rotterdamse economie is nog niet vast te stellen. De verwachting is echter wel dat zodra steun vanuit het Rijk wegvalt een groot verlies aan werkgelegenheid ontstaat evenals leegstand in de winkelgebieden. Daarom zijn nu extra maatregelen nodig vanuit de **herstel- en vernieuwingsagenda** om te werken aan het verdienvermogen, werk, transities en veerkracht. Denk aan intensievere acquisitie en ondersteuning van innovatieve bedrijven om leegstand aan te pakken en om de stad aantrekkelijk te houden.

Er wordt een raadsbesluit genomen over een eventuele gemeentelijke bijdrage aan Feyenoord City.

Rotterdam wil samen met Den Haag de Grand Départ van de Tour de France in 2024 of 2025 organiseren en heeft hiervoor een bidbook aangeboden. Met de start van de Tour de France in Rotterdam kunnen we het imago van bruisende wereldstad en topsportstad versterken, en trekken we bezoekers aan.

Investeren in duurzame bereikbaarheid

Duurzame bereikbaarheid, van de stad en van voorzieningen in de stad, draagt bij aan fijn wonen en is een belangrijke voorwaarde voor de economische groei en vernieuwing die we voor ogen hebben. De Roseknoop wordt de verbindende schakel tussen de gebiedsontwikkeling van Feyenoord City en Parkstad, de Tweebosbuurt en de Afrikaanderwijk-Oost. De renovatie van de Roseknoop zorgt ervoor dat verkeer beter doorstroomt.

Om te investeren in de **toekomst** maakt dit college geld vrij voor de verbetering van het OV tussen Zuid en Noord via de Maastunnel (Zuidplein- Rotterdam Centraal) en de Van Brienenoordbrug (Zuidplein-Stadionpark-Kralingse Zoom). Samen met meer en beter ingerichte P+R locaties aan de randen van de stad en aantrekkelijke en veilige fietsroutes bevorderen we de mobiliteit en doorstroming van autoverkeer in de stad.

Energietransitie & Nieuwe Economie.

Een nieuwe economie versterkt de stad: door de energietransitie te verbinden aan werkgelegenheid in sectoren die duurzaam zijn en de toekomst hebben. Zo creëert een nieuwe circulaire economie ook **nieuwe banen**. Hetzelfde geldt voor de omslag van fossiele energie naar duurzame energie. Deze transitie vraagt om veel nieuwe technici. Belangrijke stappen zijn: het **Rotterdamse Klimaat Akkoord**, met een sterk netwerk van Rotterdamse partners die klimaatprojecten versnellen zoals het aanleggen van laadinfrastructuur in de stad, klimaatdeal #41, zonenergie in woonwijk Prinsenland Het Lage Land, het programma van Zooi naar Mooi en diverse projecten in de haven. En ook de start van Lab ZES: hier dagen we de sector uit te experimenteren met oplossingen voor emissievrije logistiek in de aanloop naar een CO2 vrije zone in 2025. Ten opzichte van 2017 is de Rotterdamse **CO2-uitstoot met 9% afgenomen**. Daarmee is het halen van de collegetarget voor deze collegeperiode binnen bereik. Inspanning blijft nodig om deze daling bestendig te maken.

De 130 miljoen euro uit het **Energietransitiefonds Rotterdam** wordt revolverend ingezet om investeringen in de energietransitie en circulaire economie in Rotterdam mogelijk te maken of te versnellen en laagdrempelige leningen te verstrekken aan woningeigenaren, VvE's en kleine ondernemers.

Met het **Energietransitiebudget** maken we 68,2 miljoen euro vrij voor energietransitieprojecten zoals de subsidieregeling voor experimenten met het programma MKB010Next voor het versnellen van digitalisering en verduurzaming van het Rotterdamse MKB en het programma Rotterdam Circulair.

Later dit jaar wordt een raadsbesluit genomen over een eventuele gemeentelijke bijdrage aan het Warmtebedrijf.

Rotterdam. Sterker door.

Kiezen voor kansrijke, toekomstbestendige ontwikkelingen

Maakbedrijven zorgen voor relatief veel werkgelegenheid, dragen bij aan de autonomie van ons land en kunnen mede zorgen voor herstel en vernieuwing van de economie. In het maakgebied M4H en Spaanse Polder gaan we voor minimaal 4 marktinitiatieven per jaar ruimte maken. Dit betekent dat we vraag en aanbod van circulaire, duurzame innovatieve ideeën bij elkaar brengen, samen de businesscases maken en waar nodig financieel bijdragen. Belangrijk hierbij is dat het maakbedrijf waarde toevoegt aan de stad en aan de ontwikkeling van het gebied waarin het is gelegen.

Rotterdam gaat van het aardgas af. In de stad zijn al veel woningen, huur en koop, aangesloten op de Rotterdamse stadsverwarming of all-electric gemaakt. De vijf gebieden waar Rotterdam een start mee maakt zijn Rozenburg, Pendrecht, een deel van Groot IJsselmonde (Reyerdijk/Reyeroord), Bospolder-Tussendijken en Prinsenland – Het Lage Land. Doelstelling Coalitieakkoord: 10.000 woningen aardgasvrij of daarop voorbereid.

Voor het herstellen van de **veerkracht** van de Rotterdamse economie is investeren in vernieuwing en ondernemerschap belangrijk. Deze investering doen we samen met het Rijk, via cofinanciering Steun snelgroeiende bedrijven COL regeling. We ondersteunen startups en scaleups om door te groeien via regionale fondsen. Multinationals en Mkb'ers helpen we investeren in nieuwe concepten en 'research and development'.

De gemeente wil samen met externe partners inzetten op herstel van de aantrekkingskracht van de (binnen) stad. Hiervoor zetten we diverse maatregelen in. Een voorbeeld is de aanpak vitale kerngebieden. Met actieve coalities van ondernemers, vastgoedpartijen en de gemeente vormen we 'gouden driehoeken' om winkelgebieden te transformeren naar vitale kerngebieden. We brengen partijen bij elkaar en ondersteunen publiek-private samenwerkingen. Er is hierin goede ervaring opgedaan en we kunnen maatwerk bieden in de vele winkelgebieden die Rotterdam rijk is. In de vitale kerngebieden zal ook ruimte zijn voor horeca, culturele en maatschappelijke activiteiten, sport en spel, dienstverlening en ambachtelijke bedrijven. Onderdeel van deze aanpak is ook inzet op voorkoming van leegstand en verschraving op cruciale plekken in de stad. De gemeente wil met externe partijen investeren (via een te ontwikkelen financieel instrument Leegstands aanpak) in het stimuleren van de wijkeconomie om te voorkomen dat winkelstraten door leegstand afglijden en het aanbod verschaalt. Bovendien zorgen we er zo voor dat de leefbaarheid niet verslechtert, of zelfs verbetert, en ondermijnende activiteiten geen kans krijgen.

Arbeidsmarkt & Gelijke Kansen.

De crisis heeft de achterstand van kwetsbare groepen in de samenleving verder vergroot: op de arbeidsmarkt worden met name flexwerkers, zzp'ers en jongeren/schoolverlaters het hardst geraakt. We zien in deze tijd hoe belangrijk de sociale **netwerken** zijn in de Rotterdamse wijken. Vanwege de behoefte aan laagdrempelige inlooplekken in de wijk worden in 2021 en 2022 15 hubs ontwikkeld waar gemeenteambtenaren en professionals uit het netwerk en bewoners elkaar kunnen ontmoeten.

Met de nieuwe aanbesteding zorgen we in Rotterdam voor de komende jaren voor kwalitatief goede, toegankelijke zorg. De zorg is decentraal georganiseerd en gefinancierd in de wijken: 10% van het welzijnsbudget is nu gereserveerd voor lokale initiatieven per wijk.

Met de **Herstelaanpak Jongeren** werken we met en voor jongeren aan perspectief: met onder meer het programma Zomertalent 010, met talig onderwijs en sociale vaardigheden voor 2000 PO leerlingen uit achterstandswijken. De challenge voor het ophalen van ideeën van jongeren loopt en de Summer of E-sports is op komst.

Via de TOP-aanpak (Tijdelijke Overbrugging Participatiewet) helpen we Rotterdammers, die nu in een uitkering terechtkomen, zo snel mogelijk weer aan het werk. Iedere Rotterdammer die een uitkeringsaanvraag doet, krijgt direct een gesprek en een aanbod voor diverse digitale trainingen.

Om de veerkracht van de Rotterdammers te vergroten willen we met het Rotterdamse Scholingsfonds de verschillende doelgroepen zoveel mogelijk van een scholingsadvies voorzien en waar passend van een voucher voor een opleiding. Dit is een investering in de **kwaliteit** en **weerbaarheid** van de (toekomstige) Rotterdamse beroepsbevolking en bovendien een versterking van de concurrentie- en innovatiekracht van onze stad en regio. De "Reset" van de Rotterdamse schuldenaanpak werkt: het aantal Rotterdammers met problematische schulden nam de afgelopen jaren af. Van 27.000 in 2018 tot 25.000 in 2020. Meer Rotterdammers krijgen hulp, er is

minder uitval, de dienstverlening is verbeterd en er zijn veel nieuwe interventies en **samenwerkingen** gestart. Corona zorgde helaas voor meer en nieuwe Rotterdammers met financiële zorgen. Bovenop de schuldenaanpak Reset Rotterdam en de armoedeaanpak 'Uit de Knoop' is er daarom de specifieke doelgroepenbenadering voor zzp'ers, ondernemers en jongeren om financieel steun te bieden bij armoede en schulden. Om meer Rotterdammers te bereiken werken we samen met nieuwe partners, onder andere met het UWV en de Rechtbank SchuldenLab.nl, BPBI (branchevereniging bewindvoerders).

We voeren de landelijke regeling Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK) | Rotterdam.nl uit waarmee we huishoudens tegemoet komen die als gevolg van het coronavirus te maken hebben met een onvoorzienbare en onvermijdelijke terugval in hun inkomen, om hen te helpen noodzakelijke kosten zoals woonlasten te betalen. We zorgen ervoor dat mensen die TONK aanvragen direct een aanbod krijgen voor hulp bij financiële problemen en schulden.

Om het herstel van de reguliere zorg (na afschalen in verband met corona) te bevorderen richten we ons op Gezonde Leefstijl met focus op preventie door o.m. 1% van het WMO-middelen in een preventiefonds te plaatsen in de nieuwe aanbesteding. Deze versterken we door extra aandacht te hebben voor het bereiken van laaggeletterden, in samenwerking met intermediairs in de stad. We werken intensiever samen met het maatschappelijke middenveld t.b.v. vroeg signalering: van religieuze organisaties tot sportverenigingen en bewonersinitiatieven.

Rotterdam. Sterker door.

Investeren in een perspectief voor iedereen

In Rotterdam weten veel EU-arbeidsmigranten hun weg prima te vinden, zij leveren een belangrijke bijdrage aan de economie. Tegelijkertijd lijkt er bij nieuwe EU-arbeidsmigranten die tijdelijke huisvesting en werk hebben gevonden, sprake te zijn van uitbuiting en intimidatie. De druk op kwetsbare wijken in Rotterdam neemt toe, bijvoorbeeld vanwege overlast door overbewoning. We zetten fors in op meer zichtbaarheid van en informatievoorziening door de gemeente in wijken waar veel EU-migranten wonen, zoals Carnisse, Tarwewijk en Oud-Mathenesse. Daarnaast wordt er samen opgetrokken met het actieplan Goed Huren en Verhuren om excessen op de woningmarkt tegen te gaan. Om een beter beeld te krijgen van de problematiek rondom arbeidsuitbuiting onderzoeken we de ketensamenwerking tussen uitzendbureaus en verschillende sectoren waar veel EU-migranten werkzaam zijn.

Social Impact Fonds Rotterdam (SIFR)- Publiek-private aanpak op schulden

De gemeente en het SIFR investeren samen in aanvullende dienstverlening op schulden. Schuldhulpverlening wordt ook versterkt met behulp van prestatiefinanciering: het SIFR investeert in ondernemingen die het verschil (gaan) maken in Rotterdam.

Kansen in het onderwijs

De kansenongelijkheid tussen kinderen neemt al jaren toe. In Rotterdam is hier, onder andere in het Nationaal Programma op Zuid, volop aandacht voor. Een kwestie van lange adem, maar we zien dat de scores op Rotterdamse basisscholen voor taal, rekenen en lezen langzaam maar zeker verbeteren. Echter, de schoolsluitingen tijdens corona hebben de kloof tussen kinderen uit kansarme en kansrijke gezinnen vergroot. Vanuit het Rijk wordt met het **Nationaal Programma Onderwijs** (vanaf schooljaar 2021- 2022) geïnvesteerd in het inlopen van achterstanden.. Schoolbesturen stellen een onderwijsprogramma op en werken met de gemeente aan aanvullende maatregelen in samenwerking met zorg, welzijn, cultuur en sport. In Rotterdam doen we daar, als schoolbesturen en gemeente, nog een schepje bovenop met de digitalisering van het onderwijs: omdat de beschikbaarheid van (snel) internet, devices en modern lesmateriaal een cruciale factor blijkt voor gelijke kansen in schoolsucces. Tot slot de **Cultuurcampus**. In 2022 starten de eerste onderwijsactiviteiten op de Cultuurcampus op Charloisse Hoofd, door de iconische bouw moet het een toeristentrekker worden. Met deze nieuwe plek in Rotterdam Zuid verwachten Codarts Rotterdam, Erasmus Universiteit Rotterdam, Hogeschool Rotterdam en de gemeente een meer diverse instroom van studenten in het hoger onderwijs te realiseren. Onderwijs en onderzoek komen samen op snijvlakken van wetenschap en kunsten. Dat biedt **kansen** op werkgelegenheid voor de Rotterdammers van Zuid.

De gemeentelijke financiën.

We zijn als stad flink op de proef gesteld, en tegelijkertijd staan we voor enorme opgaven. Helaas zien we dat het pad van de coronacrisis langer is dan we eerst dachten. Dit betekent ook dat de corona effecten verder doorlopen dan deze collegeperiode. De impact op de stad (sociaal, maatschappelijk, de lokale economie) is groot maar de impact op de gemeentelijke financiën is vooralsnog beperkt omdat we uitgaan van volledige compensatie door het Rijk. We houden hierbij rekening met twee scenario's, namelijk een waarschijnlijk en een pessimistisch scenario; deze hebben een nauwe samenhang met de scenario's zoals die door het CBP worden gehanteerd. In het waarschijnlijke scenario is in een groot deel van 2021 in wisselende mate sprake van contactbeperkende maatregelen en zijn deze vanaf 2022 niet meer nodig. De extra lasten en lagere inkomsten in dit scenario's bedragen circa € 54 miljoen. Op basis van de compensatie in 2020 gaan we ervan uit dat de financiële impact volledig door het Rijk wordt gecompenseerd. Hiertoe nemen we voor nu een stelpost op die verrekend zal worden met de daadwerkelijk ontvangen compensatie. Ook houden we rekening met een pessimistisch scenario: hierbij veroorzaken nieuwe coronavarianten een nieuwe corona-uitbraak, met een nieuwe recessie tot gevolg. Dit scenario is als kwantitatief risico in het weerstandsvermogen opgenomen.

Een belangrijke opgave voor de gemeentelijke financiën zijn de toenemende kosten voor de zorg, welzijn en jeugdhulp. Rotterdam heeft vanaf de begroting 2021 afscheid genomen van de onrealistische dalende begroting die gebaseerd was op de bij de decentralisaties veronderstelde boeg golf en gekozen voor een stabiele lijn in de toekomstige financiering van de gemeentelijke zorg. Er wordt zo ingespeeld op de (demografische) ontwikkelingen in de stad, zoals de toenemende ondersteuningsvraag van een groeiende groep thuiswonende ouderen. De opgave bestaat naast de uitvoering van het beleidsplan 'Heel de stad' met de drie geprioriteerde doelgroepen nadrukkelijk ook uit het op korte termijn realiseren van afdoende structurele middelen vanuit het Rijk. Net als in de Begroting 2021 kiezen we er dan ook voor om alleen het lopende en volgende begrotingjaar (2021 en 2022) reëel te begroten op basis

van de verwachte landelijke en Rotterdamse ontwikkelingen. De begroting voor het zorgdomein wordt vanuit de algemene middelen met € 47 miljoen verhoogd. Daarnaast wordt vanuit de bestemmingsreserve Tweedelijns Wmo en Jeugdhulp € 26 mln ingezet om de stijgende zorgvraag op te vangen. Verder is vanuit het Rijk incidenteel € 27 mln beschikbaar gesteld voor de tekorten in de Jeugdzorg. Constante herijking van het financieel kader blijft noodzakelijk door bijvoorbeeld inhoudelijke keuzes van een nieuw kabinet en, nog dit najaar, het besluit over het nieuw verdeelmodel sociaal domein. In het licht van de recente uitspraak en advies van de arbitragecommissie inzake het geschil tussen Rijk en gemeenten over de structurele financiering van de jeugdzorg en de recente uitspraak van het kabinet over de opvolging hiervan voor komend jaar, komen wij binnenkort, mede vanwege de door het Rijk geformuleerde voorwaarden, met een nader voorstel over de bestemming van de extra middelen in het kader van de uitdagingen waar wij op het terrein van jeugdhulp voor staan.

In deze voorjaarsnota worden verschillende intensiveringen voorgesteld in de herstart van de stad en om in te kunnen spelen op actuele noden. Totaal gaat het om bijna €60 mln. Dit doen we voor een periode tot en met 2023. Hiermee geven we ruimte voor een volgend college om hier eigen keuzes in te maken. In het verlengde hiervan kiezen we er ook voor om alle intensiveringen vanuit dit coalitieakkoord, voor zover dit niet al (deels) eerder is gedaan, terug te draaien vanaf 2024. Dit schept ruimte in het meerjarig financieel beeld.

Een veerkrachtige stad bouw je door te investeren in mensen, slimme samenwerkingen en innovaties. Het adagium is: door te blijven investeren in de stad en haar inwoners, en investeringen te versnellen komen we zo sterk als mogelijk uit de crisis. Mede dankzij onze lobbykracht, richting het Rijk en de EU versterken we

de positie van Rotterdam door onder meer investeringen aan te trekken ten bate van de kennispositie en de bereikbaarheid van de stad. Vanuit onze reguliere investeringsruimte (op basis van groei met groei) investeren we circa € 114 miljoen in de groei van de stad en vanuit de middelen vanuit de verkoopopbrengst Eneco € 110 miljoen.

Deze voornemens kunnen we waarmaken omdat dankzij degelijk bestuur de basis op orde is. Denk bijvoorbeeld aan een goede afwikkeling van de bestuursopdrachten vastgoed en het [nieuwe investeringsbeleid](#) om op structurele wijze, samen met externe partijen, het investerend vermogen te versterken. Ook hebben we met deze voorjaarsnota zeker gesteld dat er structureel middelen zijn voor de vervanging, renovatie en restauratie van onze gemeentelijke bezittingen zoals scholen, wegen, verkeerslichten, bomen, sport en recreatievoorzieningen. Zo komt een volgend college niet voor verrassingen te staan en kan 'Rotterdam. Sterker Door'.

De gemeentelijke financiën laten voor de eerstkomende jaren een tekort zien die vooral het gevolg is van de toenemende kosten voor de zorg, welzijn en jeugdhulp. Onze inzet blijft gericht op extra structurele middelen vanuit het Rijk, want anders blijft dit een knelpunt in de begroting. Ons uitgangspunt is en blijft - juist in de fase waar we nu in zitten - om niet te bezuinigen op voorzieningen in de stad én om de lasten voor de Rotterdammers niet te verhogen. Dit betekent dus dat we een dip in het weerstandsvermogen accepteren. Deze dip is tijdelijk van aard en wordt vanaf 2023 opgelost door een toenemende algemene reserve. Hiermee komt het weerstandsvermogen, conform de afgesproken richtlijnen, in het laatste jaar van de meerjarenbegroting (2025) uit boven de 1,0. In de financiële hoofdlijnen wordt nader ingegaan op de (ontwikkeling van de) gemeentelijke financiën.